

25. 2. 2022

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Diskriminace při vstupu do pekárny bez respirátoru (roušky)

Zvláštní doba sebou nese i zvláštní spory. Jeden takový se odehrál u Okresního soudu v Benešově (11 C 78/2021). Nešlo o nic jiného než o při o respirátor (roušku). Žalobce se v žalobě mj. domáhal po žalované (provozovatelce pekárny v Mnichovicích) ve smyslu § 10 antidiskriminačního zákona, aby upustila od diskriminačního jednání vůči žalobci, které mělo spočívat v tom, že bez toho, aby měl žalobce zahalené dýchací cesty respirátorem (rouškou) nebo jiným obdobným prostředkem, nebyl obslužen a byl mu odpírán prodej výrobků žalované v její provozovně. Cílem tohoto článku je seznámit veřejnost se závěry rozsudku Krajského soudu v Praze sp. zn. 103 Co 27/2021, ze dne 20. 1. 2022.

Ke skutkovému stavu věci (reprodukce z odůvodnění odvolacího soudu):

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že žalovaná provozuje v obci prodejnu (pekárnu), že v této provozovně dne 1. 3. 2021 zaměstnankyně žalované požadovala po žalobci při vstupu do provozovny zakrytí dýchacích cest, následně mu bylo zboží (nákup) vydáno venku a že dne 6. 3. 2021, s odkazem na mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví, jej odmítli bez roušky či jiné ochrany úst obslužit, ačkoliv zaslal v mezidobí dne 2. 3. 2021 jednateli žalovaného e-mailem lékařské zprávy, které obsahují doporučení lékařů, aby s ohledem na své onemocnění dýchacích cest ochranu dýchacích cest nenosil, neboť její nošení vede ke zhoršení jeho zdravotního stavu.

S účinností od 1. 3. 2021 byl mimořádným opatřením Ministerstva zdravotnictví ze dne 26. 2. 2021, č. j. MZDR 15757/2020-45 MIN/KAN, zakázán pohyb a pobyt osob mimo jiné v prodejnách bez specifikované ochrany dýchacích cest. Z povinnosti stanovené tímto opatřením existovaly výjimky, mezi něž však nepatřily osoby se zdravotním stavem, jehož se dovolával žalobce (onemocnění dýchacích cest).

Na dveřích předmětné provozovny bylo umístěno upozornění, aby zákazníci vstupovali do provozovny s ochrannou rouškou a nekoncentrovali se v prodejně. Takto zjištěný skutkový stav soud prvního stupně posoudil dle zákona č. [198/2009](#) Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon; dále též jen „antidiskriminační zákon“), zejména dle jeho ustanovení § 2 odst. 2, 3, § 3 odst. 1, 2 a § 10 odst. 1, a uzavřel, že žalobcem tvrzené jednání žalované spočívající v tom, že na rozdíl od osob, na něž dopadaly výjimky ze shora citovaného mimořádného opatření Ministerstva zdravotnictví, byl nucen v prodejně žalované nosit ochranu úst, přestože disponoval lékařskou zprávou, že nošení ochrany úst je u něj z důvodu jeho astmatu nevhodné, nenaplnuje žádnou ze skutkových podstat diskriminace stanovených antidiskriminačním zákonem.

V rozhodném období (března 2021) bylo účinné shora označené mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví, které nestanovilo výjimku pro osoby s totožným zdravotním stavem, jako je tvrzený zdravotní stav žalobce; proto i žalobce byl povinen nosit ochranu úst, stejně jako ostatní osoby ve srovnatelném postavení s ním.

Diskriminační jednání žalované nelze spatřovat v tom, že se chovala podle účinného mimořádného opatření, ve své provozovně toto opatření dodržovala, vyžadovala nošení ochrany po všech zákaznících, včetně žalobce. Zdůraznil, že, „po žalované nelze požadovat, aby si právně posuzovala dané mimořádné opatření a dle své úvahy zařazovala výjimky nad rámec výjimek v něm stanovených“. **Žalované a ani civilnímu soudu nepřísluší posuzovat platnost a obsah daného mimořádného opatření.** Žalovaná pouze dodržovala předmětné opatření a řídila se jeho obsahem, pod sankcí, která jí v opačném případě hrozila. Současně měla na dveřích do provozovny vylepeny podmínky vstupu, vstupem dovnitř zákazník tyto podmínky dobrovolně akceptoval. **Podmínka ochrany dýchacích cest byla žalovanou stanovena pro všechny v souladu s opatřením Ministerstva zdravotnictví a byla přiměřeným omezením v zájmu ochrany zdraví ostatních zákazníků a zaměstnanců; nejednalo se o vytvoření překážek či podmínek, které by byly namířeny proti žalobci či jiné skupině lidí.**

Přihlédl k tomu, že v dané věci se jednalo o nasazení prostředků ochrany úst, uvnitř provozovny s pekárenským zbožím, čili na dobu v řádu několika minut, a to v zájmu ochrany zdraví ostatních osob uvnitř pekárny“.

V rozhodném období března 2021 pak, jak obecně známo, v České republice probíhala jedna z největších vln nález onemocněním Covid-19, tomu odpovídala přijímaná opatření. Zdůraznil, že, „žalobcem prosazovaná nutnost ochrany jeho zdraví se v daném případě tak dostala do konfliktu s ochranou zdraví ostatních osob, přičemž ochranu zdraví žalobce nelze stavět na ochranu zdraví jiných“.

Nelze tak vyhovět nárokům uplatňovaným žalobcem, „na základě dodržování opatření (žalovanou), a to bez ohledu na skutečnost, zda bylo dotčené opatření následně zrušeno, jako tomu bylo v tomto případě“. **V opačném případě by totiž byla, založena právní nejistota směrem do minulosti pro osoby, které je (opatření) dodržovaly, jednak by napříště taková mimořádná opatření ztratila svůj smysl a podstatu“.**

Ke dni rozhodnutí soudu trvala povinnost ochrany úst dle předmětného opatření a žalobce nespadal do žádné z výjimek. To platí bez ohledu na skutečnost, zda předmětné opatření bylo vydáno v souladu se zákonem či nikoliv a bylo později zrušeno. K diskriminačnímu jednání ze strany žalované vůči žalobci tak nedošlo. Z uvedených důvodů soud prvního stupně žalobu zamítl. Proti zamítavému rozsudku podal žalobce odvolání.

Řízení před odvolacím soudem

Předpokladem závěru o přímé i nepřímé diskriminaci dle § 2 a § 3 antidiskriminačního zákona je protiprávnost chování. **Žalovaná se však protiprávně nechovala, neboť se chovala v souladu s úpravou provedenou citovaným opatřením obecné povahy, vydaným Ministerstvem zdravotnictví,** coby příslušným orgánem státu, v souladu s § 69 odst. 1 písm. i), odst. 2 zákona č. [258/2000](#) Sb., o ochraně veřejného zdraví.

Právní stát je založen na zásadě presumpce správnosti a zákonnosti aktů orgánů veřejné moci, dokud není zákonem stanoveným způsobem takový akt veřejné moci odklizen (zrušen, změněn). K takovému odklizení či zrušení opatření obecné povahy nejsou povolány obecné soudy v civilním soudním řízení, ale soudy ve správním soudnictví, případně Ústavní soud. Jinými slovy, soudy v civilním soudnictví jsou povinny presumpci správnosti a zákonnosti rozhodnutí orgánů veřejné moci při výkonu soudnictví zásadně respektovat (pro případ individuálních veřejnoprávních aktů srov. § 135 odst. 2 o.s.ř.). Právní předpisy podzákoné povahy (obecně závazné právní předpisy) pak zásadně rovněž, nejsou-li v rozporu se zákonem či ústavním zákonem (jsou-li v mezích zákona). Takové posouzení soudy v civilním soudním řízení činí v rámci projednávání a rozhodování

konkrétních věcí a v jejich rámci - při výkonu soudnictví coby jedné ze státních mocí.

Tím spíše jsou povinny se rozhodnutími orgánů veřejné moci, vydanými v rámci jejich působnosti, vybavenými presumpcí správnosti a zákonnosti, řídit („soukromé“) fyzické a právnické osoby. To ostatně odpovídá potřebě zajištění fungování právního státu a lidské společnosti vůbec, potřebě právní jistoty, předvídatelnosti chování druhých i svého, zamezení anarchie. Stát a lidská společnost funguje na základě společenské smlouvy, za základ svého fungování má mj. princip právní jistoty, předvídatelného chování dle stanovených pravidel.

Žalobce se v žalobě po žalované ve své podstatě domáhá, aby žalovaná posuzovala, vykládala a dokonce dotvářela předmětné opatření obecné povahy tak, že by do něj sama, „inkorporovala“ výjimku pro osoby se zdravotním postižením či stavem (onemocněním dýchacího ústrojí), které tvrdí ohledně své osoby žalobce, ačkoliv v tomto opatření v rozhodné době, kdy bylo účinné, žádná taková výjimka nebyla. Uvedený postup však nelze připustit u žalované coby osoby soukromého práva - právnické osoby (obchodní korporaci - společnosti s ručením omezeným). Takový přístup by vedl k anarchii, popření fungování mechanismu státu, plnění jeho role.

Jinými slovy, je-li vydáno rozhodnutí orgánu veřejné moci, jsou osoby - jeho adresáti (pro něž představuje jistý pokyn či příkaz) povinny se jím řídit a vycházet z něj (požívá presumpci správnosti a zákonnosti), dokud zákonem stanoveným způsobem není odklizen. Pouze v případě určitého extrémního rozporu obsahu takového rozhodnutí orgánu veřejné moci se základními principy fungování státu a lidské společnosti, se základními lidskými hodnotami, je oprávněno (není protiprávní) se podle něj nechovat. To však není případ předmětného mimořádného opatření (opatření obecné povahy) Ministerstva zdravotnictví.

Ze shora uvedeného se podává (stručně řečeno), že **jestliže se žalovaná v rozhodném období března 2021 chovala podle obsahu tehdy účinného předmětného mimořádného opatření Ministerstva zdravotnictví, vydaného v souladu s § 69 zákona č. [258/2000](#) Sb., o ochraně veřejného zdraví, nechovala se protiprávně. Jestliže se nechovala protiprávně, nemohla se ve vztahu k žalobci dopustit diskriminace, ať již přímé či nepřímé, dle § 2, § 3 antidiskriminačního zákona.**

Již z tohoto důvodu žalovaná ani nemohla zasáhnout do osobnostních práv žalobce, neboť předpokladem odpovědnosti za zásah do osobnostních práv je mj. rovněž protiprávnost takového zásahu (srovnej § 81 a následující, zejména § 82 odst. 1 občanského zákoníku č. [89/2012](#) Sb.). Nárok žalobce uplatněný žalobou proto není dán ani z titulu práva na ochranu osobnosti dle citovaných ustanovení občanského zákoníku.

K diskriminaci žalobce ze strany žalované by však dle odvolacího soudu nedošlo ani v případě neexistence předmětného mimořádného opatření obecné povahy. **Z hlediska zjištěného (a žalobcem namítaného) chování žalované vůči žalobci by se ani tak nejednalo o přímou diskriminaci dle § 2 antidiskriminačního zákona, neboť vůči žalobci nedošlo k méně příznivému zacházení, než by se zacházelo s jinou osobou ve srovnatelné situaci: žalovaná požadovala nošení roušek po všech do provozovny vstupujících zákaznících, jak se podávalo z upozornění vylepeného na dveřích provozovny. S jakoukoliv jinou osobou by tak žalovaná zacházela ve srovnatelné situaci obdobně jako se žalobcem (srov. § 2 odst. 2, 3 antidiskriminačního zákona).**

Nejednalo by se však ani o nepřímou diskriminaci dle § 3 antidiskriminačního zákona, neboť chování žalované a opatření přijatá žalovanou ve vztahu k žalobci nepředstavuje nepřiměřené zatížení.

Při zohlednění hledisek uvedených v § 3 odst. 3 antidiskriminačního zákona, toho, že (jak se podává ze samotné předžalobní výzvy žalobce a tam jím tvrzeného chování žalované) žalovaná se snažila žalobci nákup svého zboží v provozovně umožnit (na telefonickou objednávku mu nákup byla ochotna, a delší dobu před rozhodným obdobím tak také činila, připravit a předat mu ho před vstupem do provozovny – tedy přijala dostatečná náhradní opatření uspokojující potřebu žalobce nakoupit), zohlednění tehdejší obecně známé pandemické situace (vyžadující ochranu zdraví lidí zakrytím dýchacích cest k zabránění šíření viru SARS CoV-2), byl požadavek vstupu s ochranou dýchacích cest požadavkem legitimním a přiměřeným i bez existence mimořádného opatření Ministerstva zdravotnictví.

Pro takové opatření přijaté žalovanou pro vstup do provozovny by tedy byl dán legitimní naléhavý důvod i bez existence opatření obecné povahy; takové opatření není opatřením nepřiměřeným. Navíc žalovaná se jeho dopady vůči žalobci (z hlediska jím tvrzeného zdravotního stavu) snažila zmírnit dostatečnými náhradními opatřeními: nabídkou přípravy nákupu po předchozí telefonické objednávce a jeho předání venku před vstupem do provozovny. Současně žalobce vždy měl možnost na krátkou dobu do provozovny vstoupit s prostředkem ochrany dýchacích cest, a to např. jen na velmi krátkou dobu k převzetí takto připraveného nákupu. **To vše není nepřiměřený požadavek vůči žalobci, s ohledem na shora uvedené okolnosti: pandemickou situaci, nutnost ochrany jak ostatních zákazníků, tak zaměstnanců samotné žalované před přenosem nákazy nemoci Covid-19. Šlo by ze strany žalované, i bez existence opatření obecné povahy, o jakousi žádoucí preventivní obezřetnost před vznikem újmy na zdraví ve vztahu jak k osobám zaměstnanců, tak zákazníků, ostatně i vůči osobě žalobce (neboť požadavek ochrany dýchacích cest sloužil i ochraně jeho zdraví).**

Nepřímé diskriminační jednání by tak zde bylo ospravedlněno legitimním cílem a tím, že prostředky v dané situaci, vedoucí dosažení tohoto cíle, lze považovat za přiměřené a nezbytné. Mezi tyto uvedené legitimní cíle typicky spadají i případy naplňující kritérium veřejného zájmu, „objektivní faktory“ či „věcné důvody“. Těmi v dané situaci byla potřeba ochrany zdraví osob ve státě.

Krajský soud v Praze rozhodnutí soudu prvního stupně jako věcně správné potvrdil.

Závěr:

Závěry rozhodnutí Krajského soudu v Praze lze zobecnit v tom směru, že soukromé fyzické a právnické osoby jsou povinny se akty orgánů veřejné moci, vydanými v rámci jejich působnosti, vybavenými presumpcí správnosti a zákonnosti, řídit, dokud není zákonem stanoveným způsobem takový akt veřejné moci odklizen (zrušen, změněn) a pokud se chovají v souladu s takovým (nezrušeným, nezměněným) aktem, nejednají v soukromoprávní rovině protiprávně, a proto vůči nim nelze uplatňovat v horizontálních vztazích soukromoprávní sankce, jejichž předpokladem je protiprávnost.

Poukázat lze v této souvislosti také na právní princip zakotvený v § 101d odst. 4 soudního řádu správního: **„Práva a povinnosti z právních vztahů vzniklých před zrušením opatření obecné povahy nebo jeho části zůstávají nedotčena.“**

K tomu srov. JIRÁSEK, Jan. § 101d [Rozsudek a jeho účinky]. In: BLAŽEK, Tomáš, JIRÁSEK, Jan, MOLEK, Pavel, POSPÍŠIL, Petr, SOCHOROVÁ, Vendula, ŠEBEK, Petr. Soudní řád správní. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016: **„Základní pravidlo § 101d odst. 4 SŘS vychází z principu ochrany nabytých práv: práva a povinnosti z právních vztahů, jež vznikly na základě opatření obecné povahy před jeho zrušením, zůstávají nedotčena. Zrušující rozsudek soudu má tedy účinky pouze do budoucna v tom smyslu, že nadále na základě zrušeného opatření obecné povahy nemohou vznikat**

právní vztahy a práva a povinnosti.“

JUDr. Vladimír Janošek,
advokát

trvale spolupracující s

Plzeňská 3350/18
150 00 Praha 5 - Smíchov

Tel.: +420 731 773 563
e-mail: janosek@arws.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)